

Törökkor és a reformáció:

1543-ban a török elfoglalja Fehérvárt. A környék lakossága, már a közeledtének hírére elmenekül. A jó tíz évvel korábbi összeírások az egész Fejér megyében mindössze husz falut találnak lakottként. Moha és Szentgyörgy, valamint a környék törökkori állapotáról, hullámozó jelenlétéről a fent említett könyvem 33. oldalán irtam.

A reformáció térhódítása: Naiv dolog a reformációról úgy gondolkodni, hogy azt a protestánsok csinálták. A reformáció a római egyház belső lelki forradalma, re-formáló törekvése és harca volt. Nem népi ébredés, hanem teológusok tanbeli vitája volt az egyház dogmatikai rendszerének, kánonrendjének, egész életvitelének kérdéseiről. A nép arra ment, amerre papjai vezették. A papság ébredését követte a vezetett nyáj.

A protestáns egyháztörténet szerint a környék reformációja a magyar Luther, Dévai Biró Mátyás nevéhez kötődik. Bizonyítékul hozzák fel Bebek Imre fehérvári préposttal való barátságát, gyakori vendégszeretetét. Ám, ha a környék elmenekült, sőt fél évszázadig falvaink lakatlan puszták, akkor nincs gyülekezet sem. Az összeírások csak a XVI. szd. végén jeleznek életet falvainkban. Itt újabb kérdés merül fel; a régi lakosok jönnek-e vissza, vagy más vidék népei szállják meg falvainkat? Szervezett telepítésekről, mint azt a XVIII. szd.-ban látjuk, itt a török alatt nem beszélhetünk. Fejér megye, Tolnával és Baranyával együtt a hadak útja. Nem véletlen, hogy nem alakul ki a békésebb vidékekre oly jellemző és sajátos népművészet sem.

A hódoltsági vidékekről a magyar földesurak elmenekülnek távolabbi birtokaikra és csak a törökök kiűzése után, a XVIII. szd. elején keresik egykor volt birtokaikat. A Szentgyörgyi család birtokai Moha és Szentgyörgy a Faiszi Ányos család kezére kerül örökség folytán. Övék egyebek közt Csór, Balinka, Mecsér, Felsőörs falvai is. Az Ányos család a reformáció buzgó támogatója, ősi fészük Felsőörs volt, ami a török korban, az ide-odahullámozó határzónába esett. Az örökösödés még 1489-ben, fél századdal a török előtt történt, majd 1511-ben az egyetlen örökös, Ányos Ágota férjhez megy Dobokai Sárközi Pálhoz, melynek révén Moha és Szentgyörgy a Sárközi család birtoka lett. Ehez a vagyonhoz társult még az a 25 falu is, amit Ányos Ágota örökölt magtalan öccsétől, Ányos Pétertől. 1514-ben, ugyancsak házasság révén, Moha és Szentgyörgy, több más birtokokkal együtt a Marcaltői család kezére kerül, egészen 1648-ig. Ebből a közel másfél százados birtoklásból száz esztendő a török korra esett, ami azzal járt, hogy a Pápán fölül élő Marcaltői uraság e hódoltsági birtokaiból semmit se élvezhetett.